

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
Факультет магістратури, заочного навчання та підвищення кваліфікації
Кафедра одноборств

Кулинич Микита Віталійович

**ВДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНІКО-ТАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
КВАЛІФІКОВАНИХ БОРЦІВ ГРЕКО-РИМСКОГО СТИЛЯ З
УРАХУВАННЯМ ВИМОГ СУЧАСНОЇ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Кваліфікаційна робота

освітній рівень	Другий магістерський
галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	017 «Фізична культура і спорт»
Спеціалізація	Тренувальна діяльність в обраному виді спорту (єдиноборства)

Науковий керівник: Тропін Юрій Миколайович, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

Харків – 2025

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи

Кулинич Микити Віталійовича

«ВДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНІКО-ТАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ БОРЦІВ ГРЕКО-РИМСКОГО СТИЛЯ З УРАХУВАННЯМ ВИМОГ СУЧАСНОЇ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Актуальність теми. Одним із шляхів досягнення високих результатів в спорті є чітке управління, планування і цілеспрямоване використання в навчально-тренувальному процесі передової методики тренування як вітчизняних, так і зарубіжних фахівців з урахуванням модельних характеристик спортсменів високого класу. Також, однією зі складових оптимізації тренувального процесу кваліфікованих борців є визначення провідних факторів диференціації і індивідуалізації, які безпосередньо впливають на досягнення гранично можливих для даного спортсмена результатів в змаганнях різного рівня.

Мета дослідження: вдосконалити техніко-тактичної підготовку кваліфікованих борців греко-римського стиля з урахуванням вимог сучасної змагальної діяльності.

Завдання дослідження:

1. Виявити сучасний стан програми підготовки в спортивній боротьбі на основі аналізу науково-методичної літератури, сучасної змагальної діяльності та узагальнення передового практичного досвіду.

2. Встановити особливості змагальної діяльності висококваліфікованих борців на сучасному етапі.

3. Розробити тренувальні завдання для вдосконалення техніко-тактичної підготовки кваліфікованих борців греко-римського стиля з урахуванням вимог сучасної змагальної діяльності.

4. Експериментально підтвердити ефективність застосування розроблених тренувальних завдань для вдосконалення техніко-тактичної підготовки кваліфікованих борців греко-римського стилю.

Матеріал і методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань було використано такі методи: теоретичний аналіз і узагальнення даних науково-методичних літературних джерел, пошук і використання інформації глобальної комп'ютерної мережі Internet; бесіди з тренерами і спортсменами; педагогічні спостереження; аналіз відеоматеріалів змагальної діяльності; хронометраж; моделювання; педагогічний експеримент; математико-статистичні методи аналізу і обробки результатів дослідження.

Було розроблено комплекс завдань для вдосконалення техніко-тактичної підготовки кваліфікованих борців, ефективність яких була апробовано в педагогічному експерименті (січень – червень 2024 року). Педагогічний експеримент був проведений в групах борців греко-римського стилю ДЮСШ Авангард ім. Шемякіна міста Полтава. Були сформовані контрольна (n=9) і експериментальна (n=9) групи, до яких увійшли борці кваліфікації: КМСУ і I розрядів. Вік випробуваних 17-20 років.

Результати. Аналіз існуючих літературних джерел і узагальнення практичного досвіду показали, що є великий обсяг наукових знань щодо оптимізації підготовки борців, але ці дані носять розрізнений характер, не об'єднаних в цілісну систему і не можуть бути використані при підготовці кваліфікованих борців. Також процес вдосконалення техніко-тактичної майстерності в греко-римській боротьбі остається досить актуальною проблемою в зв'язку з частими змінами правил змагань.

Встановлено, що на сьогоднішній день залишається наявності вагомих проблем перед фахівцями спортивної боротьби в необхідності модернізації правил змагань з метою підвищення результативності та видовищності борцівських поєдинків.

Аналіз технічного арсеналу сучасної змагальної діяльності висококваліфікованих борців на крупних міжнародних змаганнях 2022-2023

років дозволив виділити 10 основних технічних дій, які найбільш часто використовуються: переверти накатом – 67 разів (32,5 % від усіх технічних дій), кидки заднім поясом – 28 (13,6 %), переверти і кидки зворотним поясом – 2 рази (1 %), контрприйоми в партері – 6 (2,9 %), переведення в партер – 20 (9,7 %), кидки прогином – 11 (5,3 %), кидки підворотом – 19 (9,3 %), звалювання – 18 (8,7 %), виштовхування за килим – 28 разів (13,6 %), контрприйоми в стійці – 7 разів (3,4 %).

Визначено модельні характеристики сучасної змагальної діяльності висококваліфікованих борців греко-римського стилю. Ці дані дозволять раціонально і ефективно організувати тренувальний процес кваліфікованих спортсменів.

Спираючись на узагальнення практичного досвіду, вивчення особливостей модельних характеристик сучасної змагальної діяльності висококваліфікованих борців розроблені оптимальні комплекси тренувальних завдань щодо вдосконалення техніко-тактичної підготовки кваліфікованих спортсменів експериментальної групи.

Результати попереднього тестування визначили дані техніко-тактичної підготовленості кваліфікованих борців. Достовірних відмінностей, за тестовими показниками, між контрольною та експериментальної групами на початку педагогічного експерименту не виявлено ($p > 0,05$).

Наприкінці експерименту показники техніко-тактичної підготовленості у борців експериментальної групи були достовірно вище, ніж у контрольній групі ($p < 0,05-0,01$).

Висновки. Здобуті результати підтверджують ефективність розробленої програми і відкривають перспективи для подальшого вдосконалення системи підготовки борців греко-римського стилю.

Ключові слова: греко-римська боротьба, кваліфіковані спортсмени, змагальна діяльність, модельні характеристики, техніко-тактична підготовка.

ANNOTATION

qualification work

Kulynych Nikita Vitaliyovych

«IMPROVEMENT OF TECHNICAL AND TACTICAL TRAINING OF QUALIFIED GRECO-ROMAN STYLE Wrestlers TAKING INTO ACCOUNT THE REQUIREMENTS OF MODERN COMPETITIVE ACTIVITIES»

Actuality of theme. One of the ways to achieve high results in sports is clear management, planning and purposeful use in the educational and training process of advanced training methods of both domestic and foreign specialists, taking into account the model characteristics of high-class athletes. Also, one of the components of the optimization of the training process of qualified wrestlers is the determination of the leading factors of differentiation and individualization, which directly affect the achievement of the maximum possible results for this athlete in competitions of various levels.

The purpose of the study: to improve the technical and tactical training of qualified wrestlers of the Greco-Roman style, taking into account the requirements of modern competitive activity.

Objectives of the study:

1. To identify the current state of the training program in sports wrestling based on the analysis of scientific and methodical literature, modern competitive activity and generalization of best practical experience.

2. To establish the features of the competitive activity of highly qualified wrestlers at the modern stage.

3. Develop training tasks to improve the technical and tactical training of qualified wrestlers of the Greco-Roman style, taking into account the requirements of modern competitive activity.

4. To experimentally confirm the effectiveness of the application of the developed training tasks to improve the technical and tactical training of qualified wrestlers of the Greco-Roman style.

Research material and methods. The following methods were used to solve the tasks: theoretical analysis and generalization of data from scientific and methodological literary sources, search and use of information on the global computer network Internet; conversations with coaches and athletes; pedagogical observations; analysis of video materials of competitive activities; timing; modeling; pedagogical experiment; mathematical and statistical methods of analysis and processing of research results.

A set of tasks was developed to improve the technical and tactical training of qualified wrestlers, the effectiveness of which was tested in a pedagogical experiment (January - June 2024). The pedagogical experiment was carried out in groups of Greco-Roman wrestlers of the DYSSH Shemyakin of the city of Poltava. Control (n=9) and experimental (n=9) groups were formed, which included wrestlers of qualification: KMSU and I ranks. The age of the subjects is 17-20 years.

The results. The analysis of existing literary sources and the generalization of practical experience showed that there is a large amount of scientific knowledge on optimizing the training of wrestlers, but these data are disparate in nature, not combined into a coherent system and cannot be used in the training of qualified wrestlers. Also, the process of improving technical and tactical skills in Greco-Roman wrestling remains a very relevant problem due to frequent changes in the rules of competitions.

It has been established that today there are still significant problems facing wrestling specialists in the need to modernize the rules of competitions in order to increase the effectiveness and spectacle of wrestling matches.

The analysis of the technical arsenal of the modern competitive activity of highly qualified wrestlers at major international competitions in 2022-2023 made it possible to identify 10 main technical actions that are most often used: rolling over

- 67 times (32.5% of all technical actions), back belt throws - 28 (13.6 %), flips and throws with a reverse belt - 2 times (1 %), counter-receptions in the ground floor - 6 (2.9 %), transfers to the ground floor - 20 (9.7 %), throws with a deflection - 11 (5, 3 %), spin throws - 19 (9.3 %), takedowns - 18 (8.7 %), push-ups for the carpet - 28 times (13.6 %), counters in the rack - 7 times (3.4 %).

The model characteristics of the modern competitive activity of highly qualified Greco-Roman wrestlers have been determined. These data will allow to rationally and effectively organize the training process of qualified athletes.

Based on the generalization of practical education, the study of the features of the model characteristics of the modern competitive activity of highly qualified wrestlers, optimal sets of training tasks have been developed to improve the technical and tactical training of qualified athletes of the experimental group.

The results of preliminary testing determined the technical and tactical preparedness of qualified wrestlers. There were no significant differences between the control and experimental groups in terms of test scores at the beginning of the pedagogical experiment ($p>0.05$).

At the end of the experiment, the indicators of technical and tactical preparedness of the wrestlers of the experimental group were significantly higher than those of the control group ($p<0.05-0.01$).

Conclusions. The obtained results confirm the effectiveness of the developed program and open perspectives for further improvement of the Greco-Roman style wrestler training system.

Keywords: Greco-Roman wrestling, qualified athletes, competitive activity, model characteristics, technical and tactical training.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Абдуллаєв А. К., Ребар І. В. Педагогічний потенціал спортивної боротьби як засобу спортизації фізичного виховання студентів ВНЗ. Актуальные научные исследования в современном мире, 2018. №3(8), С. 24-29.
2. Абдуллаєв А. К., Абдуллаєв А. К., Ребар І. В., Нестеров О. С., Нестеров А. С. Методика викладання спортивного тренування на прикладі вільної боротьби у ВНЗ. Актуальные научные исследования в современном мире. 2016. №2(8), С. 21-27.
3. Ананченко К. В. Визначення індивідуальних тактичних манер ведення сутички у дзюдоїстів високого класу. Слобожанський науково-спортивний вісник, 2008. № 4, С. 53-57.
4. Андрійцев В. О. Удосконалення техніко-тактичних дій борців вільного стилю на етапі спеціалізованої базової підготовки. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту: 24.00.01, Київ; 2016. 20 с.
5. Бартік П., Бойченко Н. В., Куриленко М. М. Особливості змагальної діяльності в спортивній боротьбі. Проблемы развития спортивных игр и единоборств в высших учебных заведениях, 2014. №1, С. 18-22.
6. Бойченко Н.В., Тропін Ю.М., Алексєєва І.А., Пилипець О.В., Демченко Н.В. Вдосконалення методики розвитку витривалості кваліфікованих борців. Єдиноборства, 2022. №3(25), С. 18-31.
7. Володченко О. А. Аналіз змагальної діяльності висококваліфікованих борців на чемпіонаті Європи 2023 р. Єдиноборства, 2023. №3(29), С. 13-27.
8. Голоха В. Л., Картавий Д. Д. Особливості технічної підготовки в спортивній боротьбі. Проблеми і перспективи розвитку спортивних ігор і єдиноборств у вищих навчальних закладах, 2019. №1, С. 22-25.
9. Голоха В. Л., Романенко В. В., Тропін Ю. М. Аналіз змагальної діяльності українських борців вільного стилю на Чемпіонаті світу U-23 в

2021 році. Єдиноборства, 2022. №1, С. 4-16.

10. Голоха В.Л., Романенко В.В. Аналіз виступу борців на чемпіонаті України 2020 року з вільної боротьби. Єдиноборства, 2021. №3, С. 12-19.

11. Греко-римська боротьба. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності та спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю, Київ, АСБУ, 2017, 60 с.

12. Загура Ф. І. Специфіка боротьби кваліфікованих дзюдоїсток різних манер ведення сутички. Молода спортивна наука України, 2019. №1, С. 104-108.

13. Камаєв О. І., Тропін Ю. М., Арнаут В. Ю. Біомеханічний аналіз виконання технічних дій у спортивній боротьбі. Проблеми і перспективи розвитку спортивних ігор і єдиноборств у вищих навчальних закладах, 2019. №1, С. 32-35.

14. Козіна Ж. Л., Демура І. М. Результати застосування методів математичного моделювання для визначення індивідуальних тактичних манер ведення сутички у дзюдоїстів високого класу. Теорія та методика фізичного виховання, 2010. №7, С. 17–38.

15. Коробейніков Г. В., Данько Т. Г., Коханевич А. І. Функціональний стан кваліфікованих борців на етапі спеціалізованої базової підготовки. Єдиноборства, 2022. №2, С. 17-25.

16. Коробейніков Г. В., Воронцов А. Б., Костюченко В. О., Григоренко О. А. Аналіз змагальної діяльності збірної команди України з греко-римської боротьби на чемпіонатах Європи 2019–2020 років. Теорія і методика фізичного виховання і спорту, 2020. №4, С. 27-33.

17. Латишев С. В. Науково-методичні основи індивідуалізації підготовки борців. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня д.н. з фізичного виховання і спорту: 24.00.01, Київ, 2014. 39 с.

18. Латишев М. В., Лахтадир О. В., Чорній І. В., Цісар В. В., Катихін В. М. Важливість досягнень серед кадетів та юніорів у греко-римській

боротьбі. Єдиноборства, 2022. №1, С. 48-61.

19. Латишев М. В., Мозолюк О. В., Корольов Б. А., Ляшенко О. Р. Аналіз виступів спортсменів на міжнародних кадетських та юніорських змаганнях з греко-римської боротьби. Єдиноборства, 2021. №2, С.13-23.

20. Лукіна О., Вороний В. Особливості змагальної діяльності борців греко-римського стилю. Спортивний вісник Придніпров'я, 2019. №2, С. 21-29.

21. Маленюк Т. В., Кулик А. О. Сучасна змагальна діяльність борців греко-римського стилю високої кваліфікації. Journal of Sport and Health Science, 2021. №5(1), С. 46-49.

22. Нартін В. О., Огірко І. С. Математичне моделювання та прогнозування видів підготовленості кваліфікованих спортсменів у силових видах спорту. Молода спортивна наука України, 2015. №1, С. 70-74.

23. Огарь Г. О., Санжаров В. А., Ласиця В. І., Ручинський Д. О. Особливості спеціальної підготовленості юних борців греко-римського стилю з різними тактичними манерами ведення поєдинку. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету, 2019. №118 (4), С. 143-145.

24. Огарь Г. О., Ласиця В. І. Вплив засобів спортивної боротьби на загальну фізичну підготовку учнів загальноосвітніх навчальних закладів. Teoriâ ta Metodika Fizičnogo Vihovannâ, 2019. №3, С. 41-43.

25. Палатний А. О. Результати виступів українських спортсменів з вільної та жіночої боротьби на престижних міжнародних змаганнях упродовж 1992–2008 років. Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура, 2019. №31, С. 104-109.

26. Первачук Р. В., Сибіль М. Г. Техніко-тактичні комплекси як засіб удосконалення навчально-тренувальної діяльності кваліфікованих борців. Молода спортивна наука України, 2017. №3(47), С. 45-52.

27. Пилипенко Є. С. Особливості змагальної діяльності на континентальних чемпіонатах 2023 року з греко-римської боротьби. Єдиноборства, 2024. №3(33), С. 49-58.

28. Половников І. І., Рубіс К. М. Шляхи розвитку і вдосконалення

техніки спортивної боротьби на сучасному етапі. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер.: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт, 2019. №112 (4), С. 139-141.

29. Платонов В. М. Сучасна система спортивного тренування. К.: Перша друкарня, 2020. 704 с.

30. Пирог Ю. О. Особливості змагальної діяльності в різних видах єдиноборств. Єдиноборства, 2023. №1(27), С. 49-66.

31. Пашков І. М., Тропін Ю. М., Романенко В. В., Голоха В. Л., Коваленко Ю. М. Аналіз змагальної діяльності борців високої кваліфікації. Слобожанський науково-спортивний вісник, 2021. №5(85), С. 22-25.

32. Петрова Н. В., Ляшенко О. Р., Квасниця О. М., Корольов Б. А., Вербицький С. О. Популярність єдиноборств в Україні. Єдиноборства, 2023. №3(29), С. 28-38.

33. Радченко Ю. А. Аналіз змагальної діяльності українських борців з найсильнішими борцями світу (на основі результатів чемпіонату світу з греко-римської боротьби 2021 року). Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту, 2022. №5, С. 108-112.

34. Рубіс К. М., Толочний В. М., Лисюк С. М. Використання сучасних засобів для контролю техніки та запобігання травматизму у спортивній боротьбі. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. 2018. №139(1), С. 257-260.

35. Сопал В. В., Шалар О. Г., Іздебський І. О. Актуальні складові спортивної підготовленості юних борців. Проблеми сучасної валеології, фізичної культури та реабілітації, 2019. №8, С. 226-230.

36. Сogarь Г. О., Шевченко О. В. Базова технічна підготовка юних борців вільного стилю. Єдиноборства, 2021. №1, С. 50-59.

37. Стакулін С. Л., Ананченко К. В., Ручка Є. В. Вдосконалення техніко-тактичної та психологічної підготовки борців вільного стилю. Traektoriâ Nauki Path of Science, 2016. №2(12), С. 9-15.

38. Тропін Ю.М., Латишев М.В., Айварс, Каупужс Аналіз виступів

українських борців греко-римського стилю в ліцензійних змаганнях на Олімпійські ігри в Токіо. Проблеми і перспективи розвитку спортивних ігор і єдиноборств у вищих навчальних закладах, 2022. С. 40-46.

39. Тропін Ю.М., Голоха В.Л., Романенко В.В., Шандригось В.І., Ференчук Б.М. Аналіз змагальної діяльності висококваліфікованих спортсменок в вільній боротьбі. Єдиноборства, 2022. №4(26), С. 75-87.

40. Шандригось В. И. Індивідуалізація технічної підготовки юних борців вільного стилю. Спортивна наука України, 2015. №5, С. 44-48.

41. Шандригось В. І., Яременко В. В., Чікало В. Ю., Первачук Р. В., Латишев М. В. Боротьба вільна: чоловіки, жінки. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності та спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю. Київ: АСБУ, 2019. 145 с.

42. Шандригось В., Латишев М., Розторгуй М., Первачук Р. Аналіз відбору зі спортивної боротьби на Олімпійські ігри у Токіо. Єдиноборства, 2021. №3 (21), С. 84-98.

43. Шоханова К. А., Бабін В. І., Гичко С. Л. Визначення передумов удосконалення початкового етапу спортивного відбору для занять греко-римською боротьбою. Спортивна наука. 2021. С. 72-75.

44. Arakawa H. Anthropometric Characteristics of Elite Japanese Female Wrestlers. International Journal of Wrestling Science, 2018. Т. 5, №1, pp. 13-21.

45. Arslanoglu E. Physical profiles of Turkish young Greco-Roman wrestlers. Educational Research and Reviews, 2015. Т. 10, № 8, pp. 1034-1038.

46. Baić M., Karninčić H., Šprem D. Beginning age, wrestling experience and wrestling peak performance – trends in period 2002-2012. Kinesiology, 2014. Supplement 1, P. 94-100.

47. Barbas I., Curby D., Mirzaei B., Podlivaev B., Tunnemann H. Establishing new wrestling weight classes – providing a scientific rationale. Report and recommendations of the scientific commission to the technical commission. FILA Scientific Commission. October 27, 2013.

48. Bromber K., Krawietz B., Petrov P. Wrestling in Multifarious Modernity, *The International Journal of History of Sport*, 2014. vol. 31(4), pp. 391-404.
49. Chow B. D. V. *Parterre: Olympic Wrestling, National Identities, and the Theatre of Agonism. Performing Antagonism*. Palgrave Macmillan UK, 2017. P. 61-79
50. *Coaching Youth Wrestling*. Editors Emma Sandberg, Natha T. Bell, Illinois: Human Kinetics, 2017. 208 p.
51. Çankaya C. Examination of Young Wrestlers' Leg Reaction Times and Their Relationships with Explosive Power», *World Appl Sci J.*, 2018. T. 16, pp. 189-197.
52. Curby D., Dokmanac M., Kerimov F., Tropin Y., Latyshev M., Bezkorovainyi D., Korobeynikov G. Performance of wrestlers at the Olympic Games: gender aspect. *Pedagogy of Physical Culture and Sports*, 2023. №27(6), P. 487–493.
53. Eduardo D., González L. Wrestlers's performance analzsis through notational techniques. *Journal of Wrestling Science*. 2017. №3(2), pp. 68-89.
54. Iermakov S., Tropin Y., Ponomaryov V. Ways to improve the technical and tactical skills wrestlers Greco-Roman style of different manners of conducting a duel. *Slobozhanskyi herald of science and sport*, 2015. №5, pp.38-41.
55. Kasum G., Markovic M. Comparison of free-stzle wrestlers competitive activities on European championship in 2013. and 2014. XVII Scientific Conference „FIS COMMUNICATIONS 2014" in physical education, sport and recreation and II International Scientific Conferenc, 2014. str. 455-462.
56. Latyshev S., Korobeynikov G., Korobeinikova L. Individualization of Training in Wrestlers. *International Journal of Wrestling Science*, 2014. №2, pp. 28-32.
57. Matkarimov R., Korobeynikov G., Tropin Y., Biletska V., Curby D., Dokmanac M., Kerimov F. Indicators of Spectacle in Wrestling at the 2021 Olympic Games. *Slobozhanskyi Herald of Science and Sport*, 2024. №28(1), P. 38-43.
58. Mirzaei B. Skill Profile of Elite Iranian Greco-Roman Wrestlers. *World Journal of Sport Sciences*, 2018. №1, P. 8-11.
59. Sharratt M. T. Wrestling profile. *Clin Sports Med*, 2014. №3, P. 273-289.
60. Soyguden A., Eker H., Toy A., Mumcu Ö. The technical analyze of Junior Free Style Wrestling group Championship. *Route Educational and Social*

Science Journal, 2014. Volume 1(3), October, pp. 186-193.

61. Tropin Y., Pashkov I. Features of competitive activity of highly qualified Greco-Roman style wrestler of different manner of conducting a duel. Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports, 2015. №3, P. 64-68.

62. Tropin Y., Romanenko V., Ponomaryov V. Model characteristics of sensory-motor reactions and perceptions of specific wrestlers of different styles of confrontation. Slobozhanskyi Herald of Science and Sport, 2016. №3(53), C.70-73.

63. Tropin Y., Chuev A. Technical and tactical readiness model characteristics in wrestling. Slobozhanskyi herald of science and sport, 2017. №3(59), pp. 64-67.

64. Tropin Y., Latyshev M., Saienko V., Holovach I., Rybak L., Tolchieva H. Improvement of the Technical and Tactical Preparation of Wrestlers with the Consideration of an Individual Combat Style. Sport Mont, 2021. №19(2), P. 23-28.

65. Tropin Y. Physical fitness model characteristics in wrestling. Slobozhanskyi herald of science and sport, 2017. №2(58), pp. 69-71.

66. Tropin Y., Korobeynikov G., Korobeynikova L., Shackih V. The impact of rule changes on the competitive activity indices in Greco-Roman wrestling. Science in Olympic Sport, 2018. №4, P. 58-64.

67. Tropin Y., Romanenko V., Korobeynikova L., Boychenko N., Podrihalo O. Special physical training of qualified wrestlers of individual styles of wrestling. Slobozhanskyi Herald of Science and Sport, 2023. №27(2), C. 56-63.

68. Tünnemann H. Evolution and adjustments for the new rules in wrestling. International Journal of Wrestling Science, 2013. T. 3, № 2, pp. 94-104.

69. Tünnemann H. Technical-tactical combat behavior in the wrestling finals of the 2016 Olympic Games Rio in comparison to the 2012 OG London. Applicable Research in Wrestling, 2017. №13, P. 69-78.

70. Zhumakulov Z. P. Education Technology of Primary Training Sport Wrestling. Eastern European Scientific Journal, 2017. № 5, pp. 29-35.